

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р инж. Христо Константинов Шехтов от Лесотехнически университет – София, понастоящем пенсионер, на материалите, представени за участие в конкурс за заемане на академична длъжност „професор“ в област 3. Социални стопански и правни науки“, професионално направление 3.7 „Администрация и управление“, специалност „Приложение на изчислителната техника в икономиката“ по дисциплината „Бази данни в управлението“.

Рецензията е изготвена на основание решение на Научното жури, назначено със Заповед № 62 от 05.02.2018 г.

В конкурса за заемане на академичната длъжност „професор“, обявен в Държавен вестник, бр.101 от 19.12.2017 г и в сайта на Лесотехническият университет за нуждите на катедра „Компютърни системи и информатика“ към факултет „Стопанско управление“, като единствен кандидат участва доц. д-р инж. Боянка Димитрова Желязова-Вушева от същата катедра.

1. Кратки биографични данни за кандидата.

Боянка Желязова е родена на 03.06.1954 г., завършила е висшето си инженерно образование в Московския енергетически институт (МЕИ) през 1978 г. по специалността „Автоматика и телемеханика“. Същата година постъпва на работа като проектант в Централния научно-изследователски институт (ЦНИИКА) – София. През времето от 1981 до 1984 г. е редовна аспирантка в катедра „Автоматика“ на горепосочения институт. Дипломата ѝ за научната степен „кандидат на техническите науки (сега ОНС доктор)“, придобита през 1984 г. в Русия, е легализирана и в България. През същата година Боянка Желязова постъпва с конкурс във ВЛТИ (сега ЛТУ) – София като асистент, където работи и понастоящем. Последователно придобива званията „старши“ и „главен“ асистент, а през 1997 г., и научното звание „доцент“. През периода 1999 – 2016 г. е ръководител на катедра „Компютърни системи и информатика“, а през настоящия мандат на централното университетско ръководство, с начало 2016 г., е Зам.Ректор на ЛТУ по „Акредитация, международна интеграция и връзки с обществеността“. Много добрите ѝ компютърни компетенции, включващи свободно владеене на обработката на информация, комуникация, създаване на съоръжения, сигурност и решаване на проблеми, уменията ѝ да работи с голям брой операционни системи и програмни езици, CAD и ГИС програми, офис приложения, Web програмиране и научен софтуер, са от съществено значение за успешното провеждане на учебна и научна дейности особено в професионалното направление, в което работи тя и в което е и обявеният конкурс.

2. Общо описание на представените материали.

Кандидатът доц.д-р Боянка Желязова участва в конкурса със следните материали:

- Речници – 2 броя (№№ 60 и 61);
- Учебници – 3 броя (№№ 65 и 66; 63 – виртуален учебник);
- Отпечатани учебни пособия – 2 броя (№№ 62 и 64);
- Електронни учебни курсове – 5 броя (№№ 67 ÷ 72);
- Публикации общо 38.

Публикациите могат да бъдат класифицирани както следва:

По вид:

- Публикации в български научни списания, поредици и сборници от конференции (№№ 73 ÷ 92);
- Публикации в международни научни списания, поредици и сборници от конференции – 18 броя (№№ 67 ÷ 110);
- Постери и доклади от научни конференции – 17 броя (№№ 111 ÷ 127)

По важност:

- Статии в списания с импакт-фактор – няма;
- Пленарни доклади – 1 (№ 115);
- Статии в национални списания – 10 броя (№№ 73 ÷ 75, 78 ÷ 80, 84, 89, 90, 107);
- Доклади в сборници от научни форуми – 28 броя (№№ 76, 77, 81 ÷ 83, 85 ÷ 88, 91 ÷ 106, 108 ÷ 110);
- Постери и доклади от научни конференции – 17 броя (посочени по-горе).

Място на публикуване:

- Статии в реферирани български списания – 9 броя (№№ 73 ÷ 75, 78 ÷ 80, 84, 89, 90);
- Статии в нереферирани списания – 1 брой (№ 107);
- Доклади в сборници от международни научни форуми – 17 броя (№№ 93 ÷ 106, 108, 110); 4 от форумите са проведени в чужбина – Виена (№ 103) Прага (№ 106) Тенерифе (№ 108), Братислава (№ 109);
- Доклади в сборници от национални научни конференции, сесии и семинари – 11 броя (№№ 76, 77, 81 ÷ 83, 85 ÷ 88, 91, 92);
- Публикации в „Научни трудове“ на университети и институти – 1 брой (№ 91).

Език, на който са публикувани:

- Български език 34 броя (№№ 62 ÷ 64, 66 ÷ 71, 73 ÷ 94, 97, 98, 102);
- Чужд език (английски) – 17 броя (№№ 60, 61, 65, 72, 95, 96, 99 ÷ 101, 103 ÷ 110).

Брой на авторите:

- Самостоятелни на кандидата – 5 броя (№№ 61, 67, 68, 71, 73);
- С един съавтор – 34 броя (№№ 60, 65, 66, 69, 70, 72, 74, 76, 78 ÷ 82, 85 ÷ 89, 92 ÷ 97, 99 ÷ 104, 106, 109, 110);

- С двама съавтори – 8 броя (№№ 62, 63, 75, 77, 83, 91, 105, 108);
- С трима и повече съавтори – 4 броя (№№ 64, 90, 98, 107).

Към материалите по конкурса са приложени още:

- Списък на проектите, на които кандидатът е ръководител или координатор и на тези, в които той е само участник;
- Списък на научните трудове и публикации до хабилитирането на кандидата за „доцент“;
- Справки, удостоверения, копия на дипломи и др.

3. Отражение на научните публикации на кандидата в литературата (известни цитирания)

С изнасянето на част от научните публикации с участието на кандидата като доклади на национални или международни конференции и отпечатването им в сборници, както и с публикуването на статии в специализирани научни списания, научните му постижения са станали известни сред специалистите, работещи в областта на приложение на информатиката и автоматиката в икономиката. В резултат на това, до сега, вече в 25 публикации на други автори, 5 от които – чуждестранни, са цитирани общо 17 публикации – самостоятелни или колективни на кандидата. От 25-те цитирания, 13 са в реферирани списания, 4 – в нереперирани и 8 – в учебни помагала и пособия. Това е един добър атестат за кандидата и съавторите му в цитираните публикации.

4. Обща характеристика на дейността на кандидата.

4.1. Учебно-преподавателска дейност (работа със студенти и докторанти).

Кандидатът, доц.д-р Боянка Желязова е с богат и многогодишен (повече от 30 години) педагогически стаж, преподавател, провеждащ със студентите, освен упражнения, и лекционни занятия. Всички те са по учебни дисциплини, отнасящи се в областта на конкурса, в който тя участва. Съгласно официалната служебна справка, лекционните курсове, които тя извежда, са: „Компютърни системи“, „База данни в управлението“, „Информатика“, „Компютърни системи за управление на проекти“, „Компютърни технологии за управление“ и „Информационни технологии I и II части“. В справката са посочени и хорариумите за всеки конкретен случай. Ще посоча само общия хорариум от учебни часове на доц.д-р Желязова за последните пет години: 548 за учебната 2013/2014 г., 522 – за 2014/2015 г., 571 – за 2015/2016 г., 406 – за 2016/2017 г и 374 (по план) – за 2017/2018 г, или общо за петгодишния период – 2421 часа. Това, несъмнено, е голям хорариум от часове, илюстриращ активната ѝ преподавателска дейност, въпреки, че последните 20 години тя неизменно е била ръководител на катедра „Компютърни системи и информатика“, а от 2016 г. и като Зам.Ректор на ЛТУ. Съгласно цитираната справка, доц.Желязова е разработила учебните програми по всички по-горе посочени учебни дисциплини

(общо 10 броя). Особено продуктивна е нейната дейност по разработването и издаването на учебници и учебни пособия за обучение на студенти, някои от които се ползват и от докторанти, инженери и други специалисти. В т. 2 на рецензията си, описвайки материалите, с които тя участва в конкурса, посочих броя им и номерата, под които те са представени в общия списък. Ще добавя, че особено значими за ползвателите им, са речниците (№№ 60 и 61), интерактивният курс CD ROM „Управление на човешките ресурси за предприемачи в горското стопанство“ (№ 63) и учебникът „Информация за студенти по ветеринарна медицина“ на английски език (№65). В актива на доц.Желязона е и участието ѝ в създаването (оборудването) на учебна лаборатория, както и това в 5 национални образователни проекти, в някои от които, като ръководител или координатор. Експертната ѝ учебна дейност е изразена в 15-те рецензирани от нея учебни програми и пособия. Свързано с провеждане на обучение, в случая, на докторанти, ще посоча, че тя е била научен ръководител на докторантката инж. Марина Младенова, защитила успешно дисертацията си и в последствие – хабилитирана като доцент.

4.2 Научна и научноприложна дейност.

Научната и научноприложната дейности на доц.Желязова са отразени в публикациите – нейни самостоятелни или колективни с други съавтори, които бяха класифицирани в т.2 на рецензията по вид, важност и място на публикуване, както и в резултатите, постигнати с разработването с нейно участие на научно-изследователски проекти. Една не малка част от тези публикации, респ., проекти, е ориентирана тематично към: изследване и оценка на съвременните тенденции в областта на електронното и дистанционното обучение; верификация на функционални възможности за създаване, модифициране и управление на учебно съдържание и учебна дейности; решаване на методологични въпроси на икономически проучвания; приложение на информационните технологии (ИТ) в управлението и организацията на инфраструктурата на производствените предприятия и икономическата оценка на резултатите от тяхното използване. Като обосновка за прилагане на дистанционно обучение, са изтъкнати целите, които се постигат с него, а именно: по-добро взаимодействие между преподаватели и обучавани, възможности за въвеждане на атрактивни методи в обучението, предоставяне на обучаваните допълнителни средства и време за усвояване на материала по отделните учебни дисциплини. В отделни публикации от тези, ориентирани тематично към решаване на проблемите на дистанционното обучение, се посочват резултатите от изследвания на такова обучение и адаптирането му за нуждите на обучението в ЛТУ. В групата публикации, тематично ориентирани към проблемите в производствените предприятия, се описват разработените подходи при използване на ИТ за работа със специализиран софтуер за създаване, планиране, управление и отчитане на проекти, както и подходи при разработване на система от показатели за икономическа оценка на резултатите от използването на ИТ в

управлението и организацията на производството в мебелни предприятия. В отделни публикации се разглежда използван подход при създаване и прилагане на виртуални модели на горски екосистеми чрез прилагане на система за електронно обучение. Резултатите от научната и научноприложната дейност на кандидата, отразени в отделните му публикации, могат да се оценят най-добре на основата на постигнатите научни, научноприложни и приложни приноси, които ще се коментират в т.4.4 на рецензията.

4.3 Внедрителска дейност.

В материалите си по конкурса, доц.д-р Желязкова не е разгледала обособено този си вид дейности. Такава, обаче, тя има, при това в значителен обем. Такава се съдържа до голяма степен в посочените от нея приложни приноси (приложение 8.3). Обобщено, тук маркирам основните аспекти на внедрителската ѝ дейност: използване в учебния процес на интерактивния курс CD ROM (№ 63); внедрени иновативни технологии в образованието в ЛТУ (№№ 107 и 198); внедрена в ЛТУ Web-базирана платформа за електронно обучение Black board Learn (№ 66), с помощта на която се провеждат оценяване и тестово изпитване на студентите, а чрез нея е апробиран разработеният електронен курс „Informatics“ (№№ 65 и 72) за обучение на студенти от ЛТУ; апробирани са и проектираните и разработени електронни курсове за обучение на студенти, докторанти и специалисти от практиката от областите на икономиката, горското стопанство, горската промишленост, екологията и опазването на околната среда и ветеринарната медицина (№№ 67 ÷ 71). Кандидатът има активно участие в екипа за внедряване на дистанционни и електронни методи на обучение на ниво университет с дейности по апробиране, тестване, внедряване, обучение на преподаватели на въведена от университета иновационна платформа за електронно и дистанционно обучение „Black board“ (№№ 91, 92, 105 ÷ 108).

4.4 Приноси (научни, научноприложни , приложни)

В справката за приносите, доц.д-р Желязкова, по своя преценка, е посочила три групи приноси: научно-методически, научно-приложни и приложни, откроявайки в тях съответно 9, 11 и 8 приноси. Прави впечатление, че тя не посочва научни приноси. Вярно, разграничителната линия между научните и научно-методическите, респ., научноприложните приноси е трудна за открояване. По моя преценка, като научни приноси биха могли да се приемат следните:

- Разработени са методика, технология и средства за изграждане на електронни курсове и система за оценка на материали за целите на дистанционното обучение (№№ 64, 83, 98, 99 104).

- На основата на анализ на световната практика при използване на ИТ в корпоративното управление, са очертани трите главни аспекта: стратегически мениджмънт, управление на системата за вътрешен контрол, управление на взаимоотношенията с акцентирание (инвестиране) и заинтересованите страни (№№ 95 ÷97).

Отделни научни изводи се правят и в публикации №№ 74 и 76.

Що се отнася до посочените от доц.Желязова за трите групи приноси, то тях приемам изцяло като достоверни и обективно отразяващи постигнатите резултати в нейната научноизследователска дейност. Впрочем, част от изтъкнатите от нея приложни приноси, посочих като примери на осъществена нейна внедрителска дейност. Макар и приложни, тяхното значение следва да се оцени високо, тъй като те спомагат за повишаване на качеството на обучение и ефективността на учебно-преподавателската работа в ЛГУ. От съществено значение са и положителните резултати, постигнати с разработването на научно-изследователските проекти, в които кандидатът е участвал.

Несъмнено, в актуалната област на конкурса доц.д-р Желязова е постигнала значими положителни резултати. Те са плод на нейните добра професионална подготовка и натрупан голям опит, владенето и прилагането на съвременни подходи, методи и средства за успешно решаване на поставени в научната и преподавателската ѝ дейности цели.

5. Оценка на личния принос на кандидата.

Личното участие на доц.д-р Б.Желязова в материалите по конкурса е убедително, преобладаващо, основно. Това може да се установи от техния преглед, естеството на тяхното съдържание и необходимата компетентност на авторите, те да бъдат разработени. В повечето от тях нейните познания, професионализъм и опит са били от съществено значение за успешната им реализация. Силни факти в това отношение са: съставянето и издаването самостоятелно на четириезичен речник по автоматизация и, заедно само с един съавтор, на друг, по пластмаси и полимери петезичен речник; самостоятелно разработените 3, а с още един съавтор, още 3 електронни курса за обучение на студенти, 5 самостоятелни публикации със съществени в тях приноси моменти; 34 публикации с още един съавтор, в 22 от които кандидатът е посочен на първо място (в отсъствието на разделителни протоколи, приемам подреждането на съавторите, след като не е по азбучен ред, в ред, изхождащ от размера на приноса на съавторите при разработването на публикацията). За голямото лично участие и принос на доц.д-р Желязова може да се съди и по това, че в не малък брой научноизследователски проекти тя е не само участник, но и ръководител или координатор, че голям брой учебни програми са разработени от нея, че, доказано с официални справки – документи, тя е привлечена да изпълнява конкретни, характерни за професионалната ѝ подготовка експертни дейности, че многократно е била включвана като член на научни и организационни комитети на национални и международни научни конференции или като член на научни журита по процедури, провеждани в съответствие със ЗРАСРБ. Без да изчерпва посоченото тук всички лични изяви и приноси на доц.д-р Желязова и то е

достатъчно убедителна обосновка за активното ѝ лично участие в представените по конкурса материали.

6. Критични бележки.

В трудовете и другите творчески постижения на доц.д-р Б. Желязова, с които тя участва в конкурса, не открих пропуски от рода на грешни постановки, неправилни подходи, погрешни обобщения и анализи на получените конкретни резултати. Материалите по конкурса са добре оформени и подредени, в отделните публикации е следвана в повечето случаи приета структура, включваща: увод (въведение), изложение на проблема и решението му, извод, използвана литература, резюме на английски език. В други случаи тя не е пълна, най-често не са посочени литературните източници (№№ 73, 75 77, 78, 80, 83), или пък такива има, но те не са цитирани конкретно в текста (№№ 79, 82, 88, 93, 94, 99 ÷ 102, 106). Тези пропуски не променят, разбира се, същността, съдържанието, резултатите, разглеждани от авторите на съответната публикация, оценени от мен в т.4.4 на рецензията положително. Отдавам ги по-скоро на проявена небрежност от тяхна страна, стремейки се преди всичко, да изложат същността на своите решения, подходи, методи и др. Пропуск при издаването на учебното пособие „Методика, технология и средства за изграждане на електронен курс“ (№ 64) е това, че то не е рецензирано. По-долу ще изложат критичните си бележки относно пропуски в материалите на кандидата по конкурса от друго естество, а именно:

- Едно от важните, съществени, задължителни изисквания на действащия „ЗРАСРБ“ за заемане на академичната длъжност „професор“ е, кандидатът да представи или отпечатан монографичен труд или публикации, равностойни на монографичен труд и извън тях, още определен брой (най-често около 30) други публикации. Това изискване е заложено в самия ЗРАСРБ и не трябва да бъде игнорирано и в правилниците за неговото приложение, независимо какви са специфичните условия в конкретния ВУЗ или друг род институти. Забележката в отделни правилници, че положителна оценка на материалите на даден кандидат по конкурс се дава и при неизпълнение на едно от конкретните изисквания (критерии), ако е налице преизпълнение на други, не касае неизпълнението на изискването за представяне на монография или публикации, равностойни на нея.

В справката за научната, преподавателската и експертна дейности на кандидата (приложение 8.2), като монографии са посочени 2 броя – речниците (№№ 60 и 61). Несъмнено те са едно изключително постижение на авторите (във втория, на самия кандидат, а в първия – негово и на съавторката доц.Ст. Ковачева), значението на които, с оглед широката им използваемост от студенти, инженери, докторанти, учени, е голямо. Изискванията за съдържание на една монография, обаче, са по-други. Това се вижда и от забележката в Правилника на ЛТУ за приложение на ЗРАСРБ, в която се подчертава, че „Монографията е авторски труд, издаден във вид на книга, съдържащ научни разработки на значими и актуални проблеми, извършени на съвременен теоретичен и методичен равнище. Случаят с речниците е по-

различен, а и от самия кандидат в конкурса, в списъка на трудовете и публикациите (приложение 8), разделът II, т.А е озаглавен „Монографии, книги, речници“, т.е., речниците са посочени отделно от монографиите. В действащия ЗРАСРБ монографията (или сбор от публикации, равностойни на монография) е изискване, въведено като аналог (еквивалент) на изискването за хабилитационен труд, равностоеен на голяма докторска дисертация, заложен в миналото по тогавашните ВАК-овски правила. Вече отбелязах високата ми оценка на съдържанието на двата речника, на неимоверния труд по създаването им, но въпреки това, аз не ги приемам като монографии. Нещо повече, убеден съм, че от общия брой публикации – 54 (№№ 73 ÷ 127) е могло да се обособи група от 20-ина публикации, обединени в едно тематично направление като равностойни на монография така, че с останалите повече от 30 публикации да се покрие и изискването за допълнителен брой публикации. Приемам този вариант като потенциално наличен.

- Относно формулировката на приносите (научни, научноприложни и др.), използвани от кандидата, също имам забележка. Прието е всеки от приносите да се изказва само в едно изречение, при необходимост, сложно съставно такова. Не е прието, след посочване на приноса да се добавя пояснителен текст, включително такъв, който обяснява неговото значение. В справката на кандидата за приносите е допуснато такова нарушение на общоприетото правило. Би било правилно, многото пояснителни текстове към отделните приноси да се оформят като общи изводи за постигнатите от кандидата положителни резултати в неговите научноизследователска и педагогическа дейности и те да служат като основа, на която да се формулират по приетия начин различните приноси. Разбира се, същественото в случая е, че научните, научно-методическите, научноприложните и приложните приноси в материалите по конкурса са реално постигнати от кандидата положителни, значими резултати, като такива, както посочих по-горе, ги приемам и аз.

7. Лични впечатления от рецензента.

Познавам кандидата в конкурса Боянка Желязова от времето, когато тя работеше в ЦНИИКА и, основно и отблизо, от постъпването ѝ на работа във ВЛТИ (сега ЛТУ)-София. Много добри отзиви за работата ѝ в ЦНИИКА съм получавал чрез нейните колеги там и, най-вече, от прекия ѝ ръководител, ст.н.с. Боян Попов. Във ВЛТИ тя постъпи на работа с конкурс в най-голямата тогава катедра „Механизация и автоматизация на дървообработването“, в която работех и аз и на която, от 1990 г., станах ръководител. Тя правеше отлично впечатление със сериозността и отговорността, с които изпълняваше служебните си задължения, с възпитанието си, с етиката в отношенията си с колегите – преподаватели и със студентите, на които преподаваше. Работили сме заедно по изграждането на компютърната база на ВЛТИ – ЛТУ. След отделянето на колектива от преподаватели в областта на електронно-изчислителната техника и компютърни системи в отделна катедра, тя прояви голямо старание и активна дейност, насочена към нейното изграждане и укрепване, стана по-късно и неин ръководител. С добрите си научно-

изследователска и преподавателска дейности, тя заслужи първата си хабилитация – научното звание „доцент“ (1997 г.), а с постиженията си в същата област след това и до сега, и правото да заеме академичната длъжност „професор“.

8. Заключение

В конкурса участва само един кандидат – доц. д-р инж. Боянка Димитрова Желязова – Вушева. Материалите по конкурса са оформени от нея много добре със спазване на изискванията на ЗРАСРБ и Правилника за заемане на академични длъжности в ЛТУ – София. Те са придружени с необходимите справки, удостоверения, служебни бележки и други документи. Представените материали – книги, учебници, учебни пособия и др., съдържащи постигнатите от нея в науката и преподавателската работа резултати, са с актуална тематика и са в областта на конкурса. В нея са и научно-изследователските проекти, в които тя участва. В разработването на различните материали са използвани съвременни подходи, методи на изследване, софтуерни средства и др., подходящи за постигане на конкретните цели. Достатъчни по брой и значимост са реализираните научни, научно-методически, научноприложни и приложни приноси. От значение са и постиженията на доц. Желязова в нейната учебно-преподавателска работа и заслугите ѝ за постигане на високо качество на обучението и научните изследвания в ЛТУ – София.

Всичко казано до тук ми дава основание да предложа с пълна убеденост, доц. д-р инж. Боянка Димитрова Желязова-Вушева да заеме академичната длъжност „професор“ в област на висшето образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.7 „Администрация и управление“, специалност „Приложение на изчислителната техника в икономиката“, по дисциплината „База данни в управлението“.

София, 27.04.2018 г.

РЕЦЕНЗЕНТ:

(проф. д-р Христо Шехтов)